

Ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ

Στα κείμενα του σχολικού βιβλίου ο προσδιορισμός του σκοπού - συνήθως με ρήματα κίνησης- εκφέρεται με τους παρακάτω τρόπους:

1. ad+αιτιατική γερουνδίου*
2. ad+αιτιατική γερουνδιακού (=γερουνδιακή έλξη)
3. causa/ gratia+γενική γερουνδίου*
4. causa/ gratia+γενική γερουνδιακού(=γερουνδιακή έλξη)
5. με αιτιατική του σουπίνου
6. με τελική πρόταση
7. με αναφορική-τελική πρόταση [εισάγονται με αναφορικές αντων.-εκφέρονται όπως οι τελικές]

*Οι περιπτώσεις 1 και 3 χρησιμοποιούνται, όταν το γερούνδιο **δεν** συνοδεύεται από A σε αιτιατική. Όταν υπάρχει A σε αιτιατική (= εμπρόθετος τύπος γερουνδίου + A του σε αιτιατική), η γερουνδιακή έλξη είναι υποχρεωτική και χρησιμοποιούμε τις περιπτώσεις 2 και 4 αντιστοίχως.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

Στα παραδείγματα χρησιμοποιείται το μεταβατικό ρήμα *oppugno*, που συντάσσεται με αιτιατική. Προσέξτε τι συμβαίνει στις περιπτώσεις 2, 4, όπου θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε εμπρόθετους τύπους γερουνδίου με αντικείμενο σε αιτιατική, πράγμα που απαγορεύει η λατινική σύνταξη: αντί γερουνδίου χρησιμοποιούμε γερουνδιακό, στην πτώση που επιβάλλει η πρόθεση (**causa/gratia+γενική, ad, in+αιτιατική**) και η λέξη που θέλαμε να χρησιμοποιήσουμε ως αντικείμενο του γερουνδίου μπαίνει στην πτώση του γερουνδιακού και γίνεται Υ του. Έτσι έχουμε παθητική σύνταξη με γερουνδιακό. Η μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης με γερούνδιο σε παθητική με γερουνδιακό ονομάζεται γερουνδιακή έλξη.

1. Caesar misit milites ad oppugnandum=για να πολιορκήσουν
2. » » » ad oppugnandam **urbem**=για να πολιορκήσουν **την πόλη**
3. » » » causa/ gratia oppugnandi=για να πολιορκήσουν
4. » » » causa/ gratia oppugnandae **urbis**=για να πολιορκήσουν **την πόλη**
5. » » » oppugnatum urbem=για να πολιορκήσουν την πόλη
6. » » » , ut oppugnarent urbem=για να πολιορκήσουν την πόλη
7. » » » , qui (=milites) oppugnarent urbem=για να πολιορκήσουν την πόλη

Η Γερουνδιακή Έλξη* είναι υποχρεωτική:

Όταν πρόκειται να χρησιμοποιήσουμε εμπρόθετο τύπο Γερουνδίου (causa, gratia+γνκ, ad, in+αιτ.,) με Αντικείμενο του Γερουνδίου σε Αιτιατική.

π.χ. Οι Λατίνοι έλεγαν: Legatum miserunt nuntiandi causa(=ενεργ. σύνταξη με εμπρόθετη γενική Γερουνδίου). Δεν μπορούσαν, όμως, να πουν την ίδια πρόταση δηλώνοντας και το Αντικείμενο του Γερουνδίου (το ρ. nuntio είναι μεταβ.+ αιτιατ.), δηλ. Legatum miserunt [victoriam(= A του Γερουνδίου nuntandi)] nuntiandi causa. Σ' αυτή την περίπτωση έπρεπε υποχρεωτικά να χρησιμοποιήσουν παθητική σύνταξη με Γερουνδιακό=γερουνδιακή έλξη. Έτσι η πρόταση έπαιρνε την εξής μορφή: Legatum miserunt **victoriae nuntiandae causa**. Τώρα το victoriae είναι υποκείμενο του Γερουνδιακού.

Η ενεργητική σύνταξη με γερούνδιο είναι υποχρεωτική και δεν επιτρέπεται η Γερουνδιακή Έλξη, όταν το A του Γερουνδίου είναι επίθετο ή αντωνυμία ουδετέρου γένους. [Λατινική Γραμματική, σελ. 172]

Με το ρήμα **utor**, που συντάσσεται με αφαιρετική, γίνεται έλξη.

*Η Γερουνδιακή Έλξη είναι υποχρεωτική και σε άλλες περιπτώσεις, που από το σχολικό έτος 2015-16 δεν περιλαμβάνονται στη διδακτέα και εξεταστέα ύλη.

Διαδικασία μετατροπής της ενεργητικής σύνταξης με Γερούνδιο σε παθητική με Γερουνδιακό:

Spes expugnandi urbem (ελπίδα της κατάκτησης της πόλης)= ενεργ. σύνταξη → **Spes expugnandae urbis** (ελπίδα της κατακτημένης πόλης) = γερ. έλξη.

1° βήμα: το A του γερουνδίου (urbem) τίθεται στην πτώση του γερουνδίου → **urbis** και γίνεται έτσι Y του Γερουνδιακού. Ο αριθμός του ουσιαστικού δεν αλλάζει.

2° βήμα: Το γερούνδιο τρέπεται σε γερουνδιακό, έτσι ώστε να συμφωνεί σε γένος, αριθμό και πτώση με το Y του → **expugnandae**.

(Στη μετάφραση διατηρούμε και μετά την έλξη την ενεργητική σύνταξη, που είναι πιο δόκιμη στα ελληνικά).

Η πτώση του ουσιαστικού καθορίζεται από τον εμπρόθετο: οι προθέσεις **ad** και **in** συντάσσονται πάντα με αιτιατική, οι **causa** και **gratia** με γενική.

Όλες οι περιπτώσεις προσδιορισμού του σκοπού στα κείμενα του σχολικού βιβλίου:
Μπορεί να μας ζητηθεί να μετατρέψουμε έναν προσδιορισμό του σκοπού του κειμένου, που εκφέρεται με μία από τις παραπάνω μορφές, σε όλες τις άλλες δυνατές περιπτώσεις.

Κείμενο 34

α) *duces forte salutatum ad eum venerunt* (**σουπίνο** του σκοπού χωρίς A).

Θα έχουμε τις εξής περιπτώσεις:

duces forte, ut salutarent, ad eum venerunt. (τελική πρόταση)

duces forte, qui(=duces) salutarent, ad eum venerunt. (αναφορική-τελική πρόταση)

duces forte, causa/gratia salutandi ad eum venerunt. (εμπρόθετη γενική γερουνδίου)

duces forte, in/ad salutandum venerunt. (εμπρόθετη αιτιατική γερουνδίου)

β) *se ipsum captum* (**σουπίνο** του σκοπού **με A** σε αιτιατική)

Θα έχουμε τις εξής περιπτώσεις:

ut caperent se ipsum (τελική πρόταση)

qui (=praedones) caperent se ipsum (αναφορική-τελική πρόταση)

causa/gratia capiendi eius ipsius (υποχρεωτική γερουνδιακή έλξη)

in/ad capiendum se ipsum (υποχρεωτική γερουνδιακή έλξη)

γ) *virtutem eius admiratum se venisse* (**σουπίνο** του σκοπού **με A** σε αιτιατική)

Θα έχουμε τις εξής περιπτώσεις:

ut admirarentur virtutem eius se venisse (τελική πρόταση)

qui (=praedones) admirarentur virtutem eius se venisse (αναφορική-τελική πρόταση)

causa/gratia admirandae virtutis eius se venisse (υποχρεωτική γερουνδιακή έλξη)

ad/in admirandam virtutem eius se venisse se venisse (υποχρεωτική γερουνδιακή έλξη)

Κείμενο 36

ut eo uteretur: τελική πρόταση: *utor* + A σε αφαιρετική, το οποίο είναι αντωνυμία ουδετέρου γένους. Σ' αυτή την περίπτωση **δεν** επιτρέπεται η γερουνδιακή έλξη.

Θα έχουμε τις εξής περιπτώσεις:

qui (=Scipio) uteretur eo (αναφορική-τελική πρόταση)

causa/gratia utendi eo (εμπρόθετη γενική γερουνδίου)

in/ad utendum eo (εμπρόθετη αιτιατική γερουνδίου)

usum eo (σουπίνο του σκοπού)

Προσοχή: Το αντικείμενο του *utor* παραμένει σε αφαιρετική.